

Eigen ei witbron

Met plaatselijke lupineteelt verd er kijken dan onze 'sojaneus' lang is

Soja mag dan nog een uitstekende eiwitbron zijn voor diervoer, de maatschappelijke acceptatie vermindert door onder meer het niet-ggo-vrije karakter. Leden van de boerenorganisatie Ferm Local experimenteren daarom met de lupineteelt als alternatief.

Elk landbouwbedrijf heeft voldoende energievoeders ter beschikking. Vooral mais, tarwe en bietenpulp zijn bekend. Eiwitrijke voeders zijn een ander verhaal. Veehouders gebruiken grondstoffen zoals soja, koolzaadschoot en lijnschilfers ofwel in een samengestelde eiwitkern ofwel als enkelvoudige grondstof. Een aantal rundveehouders die aangesloten zijn bij Ferm Local (zie kader) is al een tijdje enthousiast bezig met de teelt van grasklaver, erwten en lupinen.

Wat mag de veehouder van de teelt van lupinen eigenlijk verwachten? Guy Claessens, projectverantwoordelijke akkerbouw bij Ferm Local: 'Voedingsproeven van verschillende bronnen in Australië, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk hebben aangetoond dat lupine soja volledig kan vervangen

in het rantsoen. Ook in België zijn de eerste ervaringen zeer positief.'

Schitterend product

Hoeft het nog geschetst? Dagelijks worden immense massa's soja over de oceaan verscheept om onder meer in de Europese dierenvoeding te worden vermengd. Sinds het einde van de jaren negentig zijn dierlijke eiwitten in de veevoeding verboden en heeft soja zich als hoofdcomponent nog uitdrukkelijker gepositioneerd. Om die exportstroom op gang te houden kapt men regenwoud en ontstaan bij de plaatselijke bevolking eiwittekorten door massaal soja te verbouwen voor exportdoeleinden.

Bij Ferm Local wordt er daarom conform de basisgedachte van de organisatie hard gewerkt aan de herwaardering van plaatselijke alternatieven voor eiwitgewassen

Guy Claessens: 'Lupine is een schitterend product'

zoals grasklaver, luzerne en lupine. 'Lupine is een schitterend product', geeft Guy Claessens aan. 'Lupine heeft een percentage ruw eiwit van 35. Eén hectare lupine verschaft eenzelfde eiwit-equivalent als één hectare soja en anderhalve keer zoveel als één hectare koolzaad.' Eén kilogram sojakoek kan daardoor vervangen worden door één kilogram lupinekoek of anderhalve kilogram koolzaadkoek.

Eenvoudige teelttechniek

Lupinen zijn vlinderbloemigen (leguminosen) en kunnen tot 200 kilogram stikstof uit de lucht halen. Ze hebben dus geen stikstofgift nodig voor de inzaai. Die zaai kan het best plaatsvinden vóór 15 maart.

De teelttechniek is vergelijkbaar met die van granen. Lupinen hebben wel als voordeel dat ze eenvoudiger te verbouwen zijn; de teelt heeft immers weinig last van ziekten. Door de mindere ziektebestrijding is het bovendien goedkoop produceren. Wel moet het zaaizaad vooraf een behandeling krijgen met een entstof van stikstoffixerende bacteriën (inoculum) zodat, eenmaal uitgezaaid, er een symbiose tussen wortel en bacteriën tot stand kan komen.

Er zijn drie soorten lupinen te onderscheiden op basis van de bloemkleur: een blauwe, een gele en een witte soort. Vooral de witbloemige is ideaal voor

veevoer omdat die weinig bitterstoffen (alkaloïden) bevat. Bitterstoffen lusten de koeien niet.

De zomerlupine wordt in onze contreien het meest ingezaaid omdat winterlupine nogal vorstgevoelig is. Verder zijn er vroegrijpe en laatrijpe variëteiten. 'De keuze is in functie van de aanwending van de plant: als geheleplantsilage, gps, als corn cob mix, ccm, of als droog of vochtig bewaarde enkelvoudige grondstof', geeft Claessens aan. 'Graan pletten voor een verhoging van de verteerbaarheid, mengen met een organisch zuur en vochtig inkuilen midden augustus is het meest gebruikelijk.'

Het oogsten van lupinen is even makkelijk als het oogsten van graangewassen. Een gewone maaidorser volstaat. Het rendement bedraagt afhankelijk van de grondsoort en het lupineras tussen de 2500 kilogram (zandgrond) en de 5000 kilogram (leemgrond). Guy Claessens: 'Lupine mag je niet op oogstrendement uitlichten, je moet het bekijken in de totaliteit van de bedrijfsvoering. Verder past de teelt ideaal in vruchtwisselingschema's. Tarwe na lupine bijvoorbeeld geeft bijna altijd een meeropbrengst.'

Droog leveren en terugkopen

Akkerbouwer en limousinvleesveehouder Richard Detienne uit Othée heeft al vijf teeltseizoenen met lupinen achter de rug. Aanleiding om ermee te starten was de vraag van zijn voerfabrikant Molens Bodson naar de productie van een ggo-vrij voedereiwit.

Dit jaar heeft Detienne de Franse variëteiten Lublan en Ludic begin maart, na inwerken van een groenbemester, ingezaaid op zo'n 3,5 hectare. Het zaaigoed werd vooraf behandeld met een inoculum. 'We kiepen de zaden en de poedervormige entstof gewoonweg in een betonmolen en mengen ze met een weinig melk en water', geeft de veehouder aan. 'Na één à twee uren drogen wordt het omhuld zaad met een precisiezaaimachine in de bodem gelegd. Zonder voorafgaande bemesting, want bij een kleine

mestgift riskeer je dat het gewas te hoog opgroeit en gaat legeren.' De teelt wordt in Othée tweemaal tegen onkruiden in vooropkomst gespreoid. Het gewas wordt droog geoogst en geleverd aan de voerfabrikant die het gemengd in een krachtvoermengsel teruglevert. De veehouder vervoert het mengsel aan zijn mestvee in de afmestfase.

Ferm Local: een bruisende beweging

Ferm Local is ontstaan als een initiatief van een aantal gemengde landbouwbedrijven en Veeakker. Veeakker is een verdeler van hoeveproducten rechtstreeks aan consumenten in Vlaanderen en heeft winkelvestigingen te Leuven en Mechelen.

Ferm Local, een vereniging zonder winstoogmerk, telt 76 actieve leden. Het is een boerenorganisatie die op actieve wijze oplossingen zoekt voor een economisch en ecologisch verantwoorde landbouw. Basisgedachte is het sluiten van een ggo-vrije voederkringloop op het vlak van energie- en eiwitbehoeften op het lokale boerenbedrijf. Zo experimenteren de leden met koolzaad, lupinen, erwten of bonen, grasklaver en luzerne en krijgen daarvoor tijdelijk hulp van het IWT, het Vlaamse Instituut voor aanmoediging van in-

'De totale kosten in 2005 bedroegen 0,175 euro per kilogram voor een opbrengst van 4484 kilogram per hectare', weet Detienne precies te vertellen. 'Ik verkoop het geoogst voor 1,195 euro per kilogram.'

'Maar de lupineteelt is al bijzonder interessant van zodra de aankoop van één kilogram soja 0,20 euro bedraagt', zegt Guy Claessens afsluitend. 'De kostprijs van de lupineteelt, inclusief de EU-premie van 50 euro per hectare, schommelt ergens tussen de 20 en 25 eurocent per kilogram. Uiteraard is en blijft gras het goedkoopste en eenvoudigste eiwitvoeder.'

Guy Nantier

novatie door wetenschap en technologie.

Verder wil Ferm Local werken aan meerwaarden op landbouwproducten. Thuisverkoop of verkoop via levering van vleespakketten via de gemeenschappelijke boerenslagerij van Veeakker is daar een voorbeeld van. Naar de toekomst toe hoopt de organisatie te kunnen uitpakken met een mobiele slachtinrichting zoals in Duitsland, Denemarken of het Verenigd Koninkrijk. Contact opnemen met Ferm Local kan via: Ferm Local, Heuvelstraat 211 te 3390 Tiel-Winge, tel. (0032) (0)16-639990, fax (0032) (0)16-639991, website: www.veeakker.be, mail: fermlocal@veeakker.be, Daniël De Buck: (0032) (0)496-757008, verantwoordelijke Ferm Local, Guy Claessens: (0032) (0)478-445473, projectverantwoordelijke akkerbouw.

Daniël De Buck van Ferm Local hoopt uit te pakken met een mobiele slachtinrichting

Tabel 1 – Voederwaarde van lupine vergeleken met de voederwaarde van sojaschroot en van koolzaadschroot

kenmerk	lupine	sojaschroot*	koolzaadschroot*
ruwe celstof	13,8	6,4	12
veem	1081	1004	844
vevi	1166	1075	870
ruw eiwit	35,8	44	34,2
darmverteerbaar eiwit	134	252	132
onbestendig eiwit	+137	+187	140
ruw vet	4,8	1,9	2,4

*Schroot = restproduct na extractie van de olie